

OVIDIU

PRIMA

REVISTA LITERARA DOBROGEANA

APARE BI-LUNAR

Redacția și Administrația
CERCUL LITERAR „OVIDIU”
CONSTANȚA

Sumerul No. 16

Comisiunea. Către Doamnei Abonați și
Cititorii Revistei „Ovidiu”.

E. Flavian. Spre polul Nord.

Gr. G. Toculescu. „Monumentul triumfal de la Adana-khissi” (urmare.
B. Ultima expedițiunii).

Virgil Andronescu. Toga la Romani. •

Edgar. Un vis urit. Aici, acolo.

Viran. Maxime și cugetări.

Virgil Andronescu. Culegeri populare.

Sir Lionel. Legea naturală asupra
heredității (Atavism).

I. G. Cariera de la Canara.

Al. Dumnezeire.

Zet. Poșta Redacției, Informațiuni.

CONSTANȚA

TIPOGRAFIA „ROMÂNĂ” MARIN PUREA
1899

CRONICA REVISTEI „OVIDIU“

MEMBRII DE ONOARE

M. S. Regina Elisabeta a României.

Înalt Prea Sânzia Sa Iosif Gheorghian,
Mitropolitul primat al Ungro-Vlahiei (și fondator).

Înalt prea Sânzia Sa Ghenadie Petrescu,
fost primat al Ungro-Vlahiei.

Grigore Tocilescu, (Președinte de onoare).

Lt.-Colonel Langa (și fondator).

D-na *Zoe D. Sturdza* (și membră fondatoare).

D-na *Elena Dr. Turnescu* (fondatoare).

Spiru Haret (profesor universitar, fost Ministrul Cultelor și instrucțiunii publice).

Vasile Urcehiu (profesor universitar).

I. Caragiale (om de litere).

Ion Calinderu (membru al academiei Române).

D-na *L. Luca Ionescu*.

D-l *Luca Ionescu* (fost prefect al județului Constanța).

Căpitanul Scrob.

Lt. M. D. Ionescu (colaborator-fondator al revistei «Ovidiu»).

N. Rădulescu-Niger.

Mihăescu-Negrin.

Balș (inginer).

Ión Bănescu (profesor-avocat) Constanța.

Belcic (avocat) Constanța.

Mihail Strajan Dr. în filosofie, profesor la liceul Carol I.

Iulius Zanne (autorul operei premiate de Academia Română «Proverbiul român»).

În numărul 15 al revistei noastre, s'a făcut cunoscut de către d-l Vulcan fost președinte al cercului literar «Ovidiu», că în urma demisiunii d-sale, s'ar fi retras din cerc și d-l Traian Fortun avocat, lucru ce nu este exact. căci d-l Fortun este și astăzi printre membrii cercului, și chiar va colabora la revistă.

Facem apel d-lor care au primit revista noastră regulat până în prezent și n'au a-

chitat încă abonamentul să bine-voiască a-l trimite pe adresa «Cerculul literar Ovidiu», având în vedere cheltuielile ce trebuie să facem cu apariția în mod regulat a revistei.

Tot odată toți d-nii abonați care n'au primit No. 13, 14 și 15 al revistei, sunt rugați a ne face cunoscut spre a li se trimite.

Rugăm pe toți d-nii ce au colaborat până în prezent la revista noastră, să bine-voiască a ne da și pe viitor pretiosul d-lor concurs, înaintându-ne articole ce doresc a publica.

Sa aduce la cunoștința d-lor abonați și cetitorilor revistei «Ovidiu» că pe viitor orice corespondență relativă la revistă, să se adreseze «Cerculul literar Ovidiu».

Rugăm onor redacțiile Revistelor și Ziarurilor cu care avem schimb să anunțe aparițiunea numărului 16 al revistei «Ovidiu» cum și cauzele întâzierii.

Rugăm pe d-nii abonați să ne comunice dacă în intervalul de la 10 Aprilie a. e., până în prezent au trimis vre-o sumă în comptul abonamentului.

Domnișora Lelia Fețaru, directoarea institutului român de domnișore din Constanța s'a logodit cu d-nul farmacist Major Gheorghe Hogdan.

Felicitările noastre urându-le viață lungă fericită și prosperă.

Domnișora Virginia Niculescu, profesoare de limbele română, francesă și germană de la școala profesională din Constanța s'a logodit cu D-l V. Ștefănescu arhitect.

Felicitările noastre urându-le viață lungă fericită și prosperă.

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

CATRE D-nii ABONAȚI
ȘI
CITITORII REVISTEI „OVIDIU“

Revista „Ovidiu“, fondată de Cercul literar Ovidiu din Constanța, a avut o întrerupere timporarie, care credem că nu se va mai repeta, provenită din cauza aceluia, care se pretinde fondatorul ei, mai mult încă proprietarul ei!!!...

Astăzi însă, când cercul literar a intrat în o nouă fază, când s'a reorganizat pe base mai solide, când membrii corpului profesoral au venit să ocupe locul, ce de drept li se cuvenea d-lor, fiind știut, că în orîce provincie mai cu seamă și chiar în capitală, ei formează partea literară și științifică a societății noastre, când acest corp a bine-voit a ne da prețiosul d-lor concurs sau mai bine zis, vor lua parte activă la conducerea acestei instituții cu scop înalt, nobil și generos, precum și la redactarea revistei „Ovidiu“, socotim că acesta constituie o garanție puternică, atât pentru d-nii abonați cât și pentru d-nii cititori, că revista va continua de aci înainte a reapare regulat, cu materie mai variată și mai folositoare pentru toți, de ore-ce cea mai mare parte din foștii ei colaboratori, ne-au promis bine-voitorul și prețiosul d-lor concurs.

Avem deosebita plăcere a face cunoscut, că cercul literar, în ședința extra-ordinară de la 16 Maiu a. c., a votat modificarea statutelor, conform votului dat de adunarea generală ordinară din 20 Decembre 1898; vot, ce pare, că nu convenea fostul Președinte, care dorea, după cum vom dovedi, să gonască din cerc tot ce era mai independent și să rămână d-sa stăpân, ca să facă tot ce va voi, după cum d-sa afirmă acesta într'un articol publicat în diarul „Dorul Românului“ că *numai d-su cu un alt membru și absolut numai d-lor*, au format așa numitul cerc literar Ovidiu; de ce se mai plânge atunci, n'au de cât să continue?!...

Regretăm din suflet că suntem siliți a ocupa colonele revistei cu niște cestiuni, ce nu prezintă nici un interes public, dar declarăm sus și tare, că acesta este prima și ultima oră; cu totă lava ce se va arunca asupra acestui arbore viguros și verde spre a l nimici tot nu va putea, de ore-ce cercul literar are o altă meaire, și revista o altă țintă; iar nici de cum gloriificarea orî distrugerea unor individe.

Dacă fostul președinte al cercului literar Ovidiu nu și-ar fi permis, neautorizat de nimeni și în contra tuturor regulilor de bună-cuviință, să

profite de ocaziune, ca în urma votului de la 10 Aprilie, când i se primise dimisiunea și nu mai putea fi director al revistei, să însereze în nr. 15 niște declarații tendențioase grație generosității ori indiferenței consiliului permanent; dacă d-sa în urmă nu ar fi făcut un anunț intitulat „către cititorii mei“ adică către cititorii personali ai d-sale nu ai revistei Ovidiu (lucru ce arată micimea sa de suflet și denotă o insultă adresată nu numai cercului literar dar și chiar d-lor cititori); dacă în fine d-sa prin ziarul „Dorul Romanului“, ce apare în Craiova, nu ar fi căutat să explice din punctul de vedere personal, cauzele care l-au determinat să demisioneze, atunci această chestiune ar fi rămas uitată, cum trebuie să fie date uitării toate chestiunile personale, care nu interesează întru nimic societatea ci numai pe individ... Dar spre a nu se crede prin tăcerea noastră generoasă, că cele arătate de d-sa ar fi ore-cum-adevărate, suntem forțați a ne explica și a arăta cu argumente nu ca aluziuni poetice, cauzele ce a făcut pe membrii cercului literar Ovidiu să siléscă pe d-l Președinte a demisiona, de ore-ce lucrurile ajunseră acolo, că nu numai ținea pe loc avântul cercului literar, dar îl ducea la peire.

Vom explica mai întâiu că d-l P. Vulcan se înșală amar, voină să inducă și pe alții în eróre, când pretinde că este fondatorul revistei „Ovidiu“ mai puțin încă proprietarul ei, de ore-ce art. 31 din statutele

cercului literar al cărui președinte era, arată lămurit:

Art. 31

Revista Cercului

„În conformitate cu dispozițiunile alin. 1, de sub articol 1 din statutele de față, cercul va înființa o revistă periodică, proprie, care va purta numele de „Ovidiu“ Revistă literară științifică a Dobrogei. Această revistă va fi pusă sub direcțiunea unui comitet de redacție și administrație compus din 6 persoane competente alese dintre membrii cercului de către consiliul permanent, sub conducerea Președintelui Cercului“.

Aparițiunea și tipărirea primului număr al revistei s'a făcut în urma votului adunării generale ținută în luna August sub președinția d-lui președinte de onoare d-l Grigorie G. Tocilescu, care a bine-voit atunci să publice prin revista „Ovidiu“ articolul d-sale „Monumentul triumfal de la Adam-klisi“. Cu ce drept pretinde d-sa că singur a fondat revista „Ovidiu“. Este adevărat însă că d-sa în calitate de președinte al Cercului Literar era și director al Revistei și a lucrat mai mult ca ori-care membru, dar prin acesta nu va să dică că d-sa a fondat-o! Însă din acesta se poate vedea intențiunea rea și interesată de a nimici cercul și a deveni proprietarul unei reviste, ce promitea că are ore-care șansă de reușită!? Pentru ce nu a convocat consiliul permanent ca să alegă comisiunea de 6 pentru redactarea și administrarea Revistei?! Pentru ce ia

singur o sarcină de care acum se plânge? Să explicăm noi cauza, care l'a determinat la acesta, nu era interesul cercului literar, ci interesul d-sale personal, pe care voia să'l mascheze sub o muncă titanică cum pretinde d-sa: vădând că primul număr al revistei Ovidiu a fost bine primit de onor. Public și că Revista în numerele următoare ia ore-care avânt a voit să beneficieze singur, fiind că în ședința de la 20 Decembre i s'a cerut a alege comisiunea de 6 și a respuns că fiind vorba a se modifica statutele până atunci poate îngriji singur a face ca Revista să apară regulat, acesta o făcea ca să aibă cuvânt cum a făcut în ședința din 20 Februarie, când a lipsit o parte din membri să pretindă și să impue că orî să i se dea o diurnă de 150 lei lunar orî să i se lase pe séma sa beneficiul, ce va produce revista, vot, care când s'a aflat: a făcut să scadă zelul celor-l'alți membri; pentru că nimeni nu mai voia să colaboreze la revistă ca să profite personal d-l Vulcan de munca lor, tot de atunci și revista începe a'și pierde avântul, mulți din d-nii abonați o refuză, mulți nu vor a mai aquita abonamentul, ast-fel că d-l Vulcan este silit, cum pretinde d-sa din lipsa de fonduri, a face un fapt incorect, a'și însuși în calitate de președinte 300 lei, o donațiune generoasă spre a o cheltui la plata numerelor revistei și a o vërșa cercului când se va incasa abonamentele. Și acesta faptă o comite d-sa fără a cere cel puțin

avisul consiliului permanent, fără a cere un vot de la adunarea generală de care se temea a o mai convoca.

Acastă procedare a D-lui Președinte a silit pe câți-va membri să'l trimită prin poștă recomandantă o cerere, ca să convoace de urgență adunarea generală în ședința extraordinară; căci alt-fel vor proceda pe altă cale. În urma acestei cereri, D-l Președinte, se înduă a convoca adunarea generală la 10 Aprilie, când i se impută mai multe neregularități și chiar violări de statute; atunci D-sa se supără și ca să evite respunsul, prezentă dimisiunea din calitate de președinte și membru din consiliul permanent. D-sa credea, cu modul acesta, după cum mai făcuse și altă dată, că va evita esplicările și va intimida pe membri. Dar s'a înșelat, căci cercul cu mare majoritate i'a primit demisiunea; apoi, supărat, părăsește ședința, și în urmă fără nici un drept pune în ultimul număr 15 acel articol tendențios, fără a cugeta nici la daunele și prejudiciile, ce cauzază cercului; credea ca prin acesta va intimida pe membri cercului spre a'l rechema.

În ședința de la 10 Aprilie mai demisionază și D-l Vice-președinte D-l D. Nicolaescu, D-l Berberianu, D-l Lumezianu și ast-fel nu s'a mai putut continua ședința nici lua veri o măsură.

D-l Vulcan creșind că, plecând D-sa, cercul literar se va distruge și vădând ca consiliul permanent nu ia nici o inițiativă, își permite a face a-

cel anunțiu faimos către cititorii mei; atunci parte din membrii consiliului permanent ia inițiativa și convocă o nouă adunare generală, care constatând că consiliul permanent nu mai are nici 10 membri, căci și cel alți demisionează, procede la alegerea unei comisiuni interimare în ședința de la Aprilie conform art. 13 din regulament, care luând asupra și răsinderea situațiunei, convoacă adunarea generală, spre a alege un nou consiliu permanent cum și a modifica statutele conform votului luat în ședința de la 20 Decembre 1898.

Adunarea generală adunată în ședința extra-ordinară la 9 Maiu amână alegerea consiliului permanent și numește o comisiune pentru a introduce modificările necesare în statute, tot de-o-dată autorisă comisiunea interimară spre a procede la limpedirea situațiunei cercului și în acelaș timp să pregătască materia necesară pentru scoterea numărului 16 al Revistei.

În ședința de la 16 Maiu s'a votat modificările aduse statutele și în ziua de 20 Maiu s'a fixat alegerea comitetului și a celor două comisiuni prevădate de noile statute: comisiunea pentru redactarea revistei și comisiunea pentru bibliotecă.

Comisiunea interimară a somat pe D-l P. Vulcan, prin mai multe adrese aflate la dosar să vie la cerc ași limpedi situația D-sale și abia la Maiu a depus nisce compturi și registrele Revistei fără a veni să dea nici o explicație. Această situație verificată,

de comisiunea interimară după scrise și actele prezentate, a găsit că D-l Vulcan datorază cercului mai mult de 200 lei din sumele incasate din abonamentele revistei, plus 300 lei donațiunea însușită fără nici un drept plus alte sume adunate pentru facearea unui tablou, etc

Dacă D-l Petre Vulcan, insinuează fără probe multe la adresa cercului și mai ales a comisiunei interimare, care nu avea alt interes de cât a vedea cercul pus pe o cale sănătoasă, nu avea de cât să vie a și depune în mod onorabil compturile gestiunei sale și cu acte în regulă basate pe dispozițiunile statutele și voturile adunărilor generale și în urmă este liber a face ce va crede de cuviință ori să demisioneze din membru al cercului, ori să rămăe; căci comisiunea interimară în fața actelor sdrotitoare pentru d-l Vulcan nu crede nici de demnitatea sa nici de demnitatea cercului literar a respunde la acele insinuări malițiose.

Comisiunea

SPRE POLUL NORD

Din totă suprafața globului pământesc, numai 2 părți au rămas și vor rămăe încă multă vreme neexplorate. Extremitățile axei ideale pământeste, așa numitele poluri, au rămas un semn de întrebare pentru cunoștința omenească, — întrebare pe care deja de mult s'a silit să o deslege, dar pe care nu o va putea rezolva, de cât atunci, când alte probleme mai capitale, vor primi justa lor deslegare. De pildă, invențiunea cârmei balonului, ar fi una din aceste probleme capitale.

Voința omului a bravat multe pericole, a suportat lipsuri incomparabile și totuși au rămas unele pe care nu le-a putut învinge.

Străduinți uriașe, vieți pierdute fără urmă, silinți încoronate de cele mai multe ori de rezultate mediocre, iată urmarea mai tuturor expedițiilor polare.

Spiritul omenească în dorința lui de a cunoaște totul, de timpuriu, s'a interesat de globul ceresc, pe care, o putere nevădută, l'a țermurit pentru tot-d'auna. Și într'adevăr că l'a explorat treptat, numai de cele două margini extreme, nu s'a putut încă atinge. Iată cari au fost împrejurările, cari l'au determinat să descopere necunoscutul acestei direcțiuni.

Alături de curiozitatea omenească, interesul comercial, practic, a conlucrat în mod decisiv la cele mai multe descoperiri. Scurtarea drumului maritim în acest scop știm, că a avut ca urmare, descoperirile interesante din secolul al XV-lea și al XVI-lea.

Nu s'a găsit America, căutându-se un drum mai scurt la Indiă în loc de a face înconjurul Atriceii?

De sigur că da, și acelaș motiv a dat naștere expedițiilor polare. Cristofor Columb, navigase spre apus, ca să găsească acel drum spre Indiă și fără voie, deveni descoperitor de noui continente. În definitiv însă, drumul dorit nu fu găsit, prin urmare el trebuia căutat aiurea.

Mintea omenească ocupată cu această problemă, credea că o va putea rezolva călătorind în direcția nordului.

Și nici în această direcțiune nu putea să găsească acea scurtare de drum, ci din contră, avea să deschidă un șir interminabil de expedițiuni, cu mult mai anevoioase ca cele din trecut, cu rezultate mai puțin satisfăcătoare, de și cu mult mai interesante.

N'avem intenția de a face o descriere amănunțită a tuturor călătoriilor, întreprinse în direcțiunea polului nord, ci numai o trecere în revistă, cât de sumară, dar din care să reiasă silințele uriașe, pe

cari le-a făcut omenirea, ca să smulgă necunoscutului, nestârșitele câmpuri de gheață.

Primul, care căuta drumul spre Indiă, călătorind spre nord în *Jean Cabot*,¹⁾ un neguțator venețian stabilit la Bristol [Anglia]. Atât el, cât și *fiul său Sebastian*, reușiră să înainteze până la mările de la nordul Americii. Primele expedițiuni nu avură alt rezultat, de cât acela că stârniră și mai adânc curiozitatea omului, de a cunoaște, dacă mai există pământ în mijlocul gheturilor pe cari le văduse.

Însă aceste expedițiuni nu urmaseră în mod strict direcția spre nord, ci deviaseră spre nord-vest, fiind aruncate de obicei pe coasta nord-estică a Americii.

Acum trebuia să se încerce și spre nord-est. Din călătoriile acestei direcțiuni, numai aceea a lui *Stefan Burrough* merită oarecare atențiune. El înconjurase tot nordul Europei și ajunsese până la strâmtoarea de Cara, dar nici el, nici alții, cari încercaseră acelaș drum, nu avură rezultatul dorit.

Atunci se reluă drumul spre nord-vest. *Martin Probișer* descoperi coasta orientală a Groenlandei și aduse în patria sa, Anglia, un mineral, probabil micașist, ale cărui reflecțiuni și irisațiuni, au făcut pe savanții Londrei să creadă că e aur.

Dorința de a descoperi cât mai curând o cantitate mai mare din acest mineral, a avut de efect o serie de călătorii, fără nici un rezultat hotărâtor.

Expedițiunile Căpitanului *Ioh. Davis* în anii 1585, 86 și 87, sunt primele, de e reală importanță. Pe lângă rezultatele științifice de un îndoit interes, el pătrunse, cel dintâiu, la 6 grade deasupra cercului polar.

Nu mai puțin importante au fost expedițiile Olandezilor *Cornelison* și *V. Barcutz*

În secolul al XVII două sunt navigatorii cei mai îndrăzneți în mările glaciale: *Hudson* și *Bafin*. Primul înainte spre nord, înconjurând insula Spitzberg numai cu o simplă barcă și ajunse la al 81-lea grad de

¹⁾ Expediția a avut loc în anul 1497.

latitudine boreală, adică cu 8 grade mai sus ca predecesorul său Davis.

În altă călătorie descoperi baia ce poartă numele său, situată în nordul Americii. Cel-lalt *Bafin*, pătrunse în mările nordului și descoperi strimptorea și baia cu acelaș nume.

Între exploratorii polari ai acestui timp nu trebuie să uităm pe Căpitanul *Bering*, descoperitorul strimptorei cu acelaș nume, care separă vechiul de noul continent.

Prima putere Europeană, care depuse un premiu destul de mare pentru cel ce ar descoperi polul nord a fost Anglia. Trebuia un stimulent și cum banal a fost de cu vreme cel mai puternic motor al acțiunilor omenești, 500.000 franci vor fi aceleia care ar atinge punctul ideal al axei pământestii și 50.000 aceleia care se va apropia la o depărtare de un grad. Suma din urmă de alt-mintrelea era mică, în comparație cu greutatea pe care le-ar fi avut de îndurat și unul și altul în atingerea scopului lor.

În secolul al XVIII-lea și al XIX-lea expedițiunile devin tot mai numeroase. *Ross* și locotenentul său *Parry*, fură primii, cari pătrunseră mai adânc în labirintul de țări glaciale din nordul Americii. În anul 1824 guvernul britanic însărcină pe ofițerul *Ioh. Franklin* cu o nouă expedițiune, care explorează o mare parte din coasta nordică a Americii.

Ioh. Ross într-o nouă expedițiune petrecu trei ierni, îndurând riște friguri incomparabile, dar aduse științei o descoperire de mare valoare, anume, că polul magnetic al pământului nu corespunde cu extremitatea axei ideale în jurul căreia s'ar face rotația zilnică, — ci, că acest punct e deviat cu aproape un grad adică la 99°, 16 și 55.

Alte expedițiuni urmară sub conducerea lui *Forstin*, *I. Ross*, *Penny*, *Stewart*, *M. Clure*, *Colinson* și *Austin*. Multe din ele nu au avut alt scop de cât să caute urma acelora cari pleacă odată nu s'au mai întors.

Holdewey și *Hegemann*, doi căpitanii de elită în serviciul Germaniei, făcură o călătorie în țările polare, dar numai cel d'al doilea ajunse până la al 70-lea grad și fu nevoit să se întorcă, față cu nesfârșita câmpie, care se întindea înaintea ochilor săi.

Colegul său *Holdewey*, care nu înțelesese semnalul ce i fusese dat, greșise drumul și era cât Paci să și găsească mărtea cu tot echipagiul.

Prins pe un bloc de gheață fu aruncat pe țărmurile Groenlandei, de unde fu repatriat.

Mai însemnată fu expediția Americanului *Hall* care pătrunse până la al 82-lea grad cea mai mare latitudine atinsă până aci.

Cu cât ne apropiem de timpurile noastre numărul expedițiunilor crește. Deosebirea acestora din urmă însă, de cele anterioare, constă în acea, că ele se fac cu preparații speciale. De la vapor și până la cel din urmă matelot, totul e ales cu cea mai minuțioasă îngrijire. De aceia și rezultatele acestor expedițiuni sunt cu mult mai superioare celor din trecut.

(Va urma).

E. Flavian.

MONUMENTUL TRIUMFAL DE LA ADAM-KLISSI

II
Istoricul cercetărilor de până acum asupra
monumentului triumfal de la Adam-Klissi

(Urmare)

B. Ultimele Explorațiuni

De și restituirea rindului întâia prezenta oarecare dificultăți din cauza neobișnuinței de a se scrie întreg cuvintul imperator, totuși numele de *Nerva* de două ori repetat în rândul al III-lea, ca și *Traianus* din al IV-lea mi se părău decisive pentru conclu-

siunea de mai sus. Cu această datare, monumentul își asigura un loc în istoria artei antice; ceva mai mult el căpăta pentru noi Români o însemnată națională. Cel mai mare nume din istoria noastră, împăratul Traian, barbarii de pe metope, de la creneluri, erau Dacii, pentru a nemuri cucerirea Daciei se înălțase triumfalul monument în câmpiele Dobrogei. De aci cu un interes și mai viu și cu entusiasm m'am pus din nou pe lucru.

În Aprilie 1889, însoțit de D. Fr. Hortman, arhitectul de construcțiuni din București, am studiat la fața locului ruinele în vederea unei schițe de restaurare, am pus să se ea fotografii și desemnuri după reliefulurile din Adam-klisi; am răsturnat (lit. e) încă odată cimitirul de la VL Iuzfanar și am avut norocul SAR ca osteneala să fie răsplătită cu un nou fragment (lit. e) din monumentala inscripțiune.

Resultatul cercetărilor mele l'am anunțat publicului într'o conferință asupra orașului Tomis, ținută în Athenul român la 23 Aprilie 1889; iar în ședința de la 2 Februarie 1890 am făcut Academiei române o dare de seamă amănunțită, din care reproducem următoarele: ¹⁾

Din prezenta schiță lucrată de d. Hartman, după datele culese la fața

¹⁾ Analele Acad. Rom., seria II. t. XI, dă numai un resumat al comunicațiunei. „D-l Tocilescu dice că a aflat un fragment din inscripția monumentului Adamklissi, care i-a permis să combine cele-lalte patru fragmente și să conchidă, că monumentul în chestiune a fost înălțat de împăratul Traian în anul 109 d. Chr., pentru amintirea resbóelor ce a avut cu Dacii.”

locului și după indicațiunile ce i-am dat, se pôte vedea cât de însemnată era clădirea și cât de impunătoare era dânsa ca concepție și execuțiune. Sculpturile metopelor sau baso-reliefurilor destăinuiesc o decădere pronunțată a artei sculptorale și ne fac să cugetăm la o epocă târzie;—dar monumentul în întregul său, cu dispozițiunile sale arhitectonice, cu cele două frise ale sale destul de frumos lucrate, cu realismul său nepoetic de și încă fresc și sănătos, prin analogiile sale isbitore cu reliefulurile triumfale de pe arcurile de triumf și columnele lui Traian și M. Aureliu, și mai ales cu ideia pomposă a acestor monumente, ne determină a-l căuta data nașterii sale într'o epocă cu mult mai apropiată, pe la începutul secolului al II-lea.

„Ceea-ce însă până eră era chiar pentru noi o îndoială, căci primul fragment de inscripțiune descoperit în 1882 ne autorisase a bănuî, că monumentul aparține lui Valens și că sculpturile sale ar represinta victoriile acestui împărat asupra Goșilor, — astă-đi cu deplină satisfacțiune și cu convingere nestrămutată putem spune, că monumentele de la Adam-klisi este al lui Traian și numai al lui....” Comunicăm apoi inscripțiunea, pe care în urma intercalărei noului fragment, o citem astfel:

victor pop VLOR (um)
 imp. Cae SARDINI
 NERVae f. ne RVA
 TraIANus etc. etc.

și conchidem.

„Prin urmare monumentul a fost

ridicat în a. 108/9 d. Chr., îndată după cucerire, cinci ani înainte de colonna traiană la Roma (113 d. Chr.) Planul îl va fi dat poate chiar arhitectul Apollodoros, care a făcut și Forul lui Traian în capitala imperiului. În loc de statuă era d'asupra monumentului nostru, trofee.

Despre această descoperire am avut onoare a vorbi și în ședințe solemnă a Academiei de la 25 Martie 1890, în care M. S. Regina a cetit admirabila sa poemă Sola¹⁾. Augusti-Suveranul a bine-voit a se interesa personal de monumentul lui Traian; din ziua aceea el își regăsise pre al lui protectori; patru luni în urmă plecam, mai bine de cât tot-déuna pregătit, spre a întreprinde a cincea și ultima campanie de săpături la Adamklissi.

Încă de mult simțisem trebuința de un arhitect, care să facă o cercetare tehnică definitivă a clădirii și să mă ajute la restaurarea ei. În 1886, trecând prin București spre a se duce la Pergamon dd. *Alexandru Conze*, secretarul general al institutului arhilogic german și profesorul *Adolf Mihailis*²⁾ și *Friederich V. Duhn*,

acești învățați m'au sfătuit să mă adresez pentru acesta amicilor mei de la Viena Otto Benndorf și Eugen Bormann. Aceștia mi-au recomandat pe d. Arhitect *George Niemann* profesor la academia artelor plastice din Viena și cunoscut prin excelențele sale lucrări asupra antichităților Samothraciei, Pamphiliiei și Pisidiei¹⁾ D. Niemann fiind chemat de d. Dr Schliemann la Hissarlik-Ilion, ca arbitru în certa arhilogică iscată între dânsul și Bötticher, s'a cprît o și în București spre a ne înțelege asupra unei viitoare colaborări. Acesta a devenit o realitate, grație d-lui Teodor Rossetti, ministrul Instrucțiunii publice, care mi-a pus la dispozițiune fondurile necesare²⁾, pentru ca în împreună cu d. Niemann să reîncep lucrările în toamna anului 1890³⁾.

(Va urma). Grigorie Tocilescu.

ses Aufsehen machen und lebhaftes Interesse erregen wird. Die Mitwirkung eines Architekten ist freilich unerlässlich. Ihre Wiener Freunde werden ja aber auch sehr gern bereit sein, Ihnen dazu zu verhelfen.... Unbrigens gefällt uns Tomi sehr, und wir begreifen nicht recht, weshalb es dem seligen Ovid in giessem trefflichem Hôtel nicht gefallen hat."

¹⁾ Archaeologische Untersuchungen auf Samothrake von Alexander Conze. Alois Hanser, George Niemann, I, Vien, 1875. — Städte Pamphylieus un Pisidieus. herausgegeben von Karl Grafen Lanckoronski, Wien 1890, 1891.

²⁾ Raportul Direcțiunii Muzeului No. 42 din 6 Iunie 1890.

³⁾ Iară ce ne scrie D. Bormann (8 Februar 1890 Viena) relativ la reînceperea săpăturilor și la restituirea inscripțiunii: Danach ist die Hoffnung begründet, das zu einer gründlichen Erforschung und stattlicher Publication dieses ewigen Denkmals kommen wird, das vielleicht das wichtigste römische Denkmal ist, Welches ausserhalb der Stadt Rom. existirt. Mit mir werden in allen Län-

¹⁾ Analele Acad. Rom., seria II, t. XII.—Monitorial Oficial, art. 283 din 27 Martie 1890.

²⁾ Cu această ocazie D-I A. Michailis, profesor de arheologie de la Universitatea din Strassburg, mi-a comunicat printr'o scrisoare din Constanța (22 August 1886) pasagiul lui Moltke citat mai sus asupra monumentului Adamklissi adăugând încă cele următoare: „Indem ich Ihnen diese mittheilung zu belieoiger verwendung anheimstelle, Kann ich den lebhaften Wunsch nicht unterdrücken, das Sie recht baltt zur Herausgabe dieses grossartigen Monuments schreiten möchten, das ohne Zweifel in der wissenschaftlichen Welt gros-

Toga la Romani

I

Un popor, îndată ce trece de la o stare de cultură la alta mai înaltă, imediat ca și un simplu individ se simpte transformat și își adoptează vederi noi în progresul viitor.

Tot așa se întâmplă și cu fie-care branșă a progresului și chiar cu aceia a îngrijirii exteriorului său. Cu cât un popor își asumă o cultură mai superioară ca cea pe care o proteșa, și exteriorul lui va trebui să fie mai îngrijit în raport direct cu mijlocele de dezvoltare de care dispune. Ori-ce individ sau membru se va ocupa mai mult cu eul său.

Moda de a se îmbrăca, nu a lipsit nici odată popoarelor, chiar din timpurile cele mai vechi.

Se înțelege, că la un popor distingându-se clasele componente, se deosebesce și portul de la o clasă la alta. La cei vechi, prea puțin diferau sub raportul formei, nu însă și asupra calității materialului din care se făceau costumele.

Nu ne vom ocupa aci de dezvoltarea popoarelor, precum nici de progresul modei la cei antici. Vom arăta numai, care era portul oficial și național al străbunilor noștri, Romani. Ei, mândri până la exces că sunt Romani, aveau pe lângă alte înalte calități și aceia că, după exteriorul lor, vroiau să fie recunoscuți ca atare. Ast fel, se putea cunoște imediat un cetățean roman, după felul îmbrăcămintei lui.

..... dern viele Ihnen dafür dankbar sein. Mich lassen sie schon jetzt meinern Dank aussprechen und meinen besten Glückwunsch dazu, das durch Ihren Eifer. Ihre Einsicht und thatkraft dieses Denkmal unserer kenntnis gewonnen wird. Die Bruchstücke der Inschrift haben mich äusserst interessirt.

..... Ihre treffliche herstellung derselben ist im Wesentlichen natürlich völlig sicher, un das der Bau Kaiser Trajan angehört, danach völlig unzweifelhaft." Tot asemenea ne scrisese D-l profesor Otto Hirschfeld (Berlin, 21 Aprilie 1890): Ihre Ergänzung der Inschriftfragmente auf Traian, und zwar auf das Jahr 106/9, schint mir so gut wie sicher.

Toga era costumul oficial al cetățenului roman,—numai el avea dreptul să o poarte, și fără care nu se putea prezenta în public.

Cu câtă emfasă nu ne vorbesc poezii Horatius și Vergilius Maro de națiunea lor cea îmbrăcată în togă. Iată aci versurile din Vergilius. (Eneida. cart. I. v. 279—28.).

..... Quin aspera Juno
Quae mare nunc terra-que metu caelumque fatigat
Consilia in melius referet mecumque fovebit
Romanos, verum dominos, gentemque togatam."

„Și cruda Junonă, care acum răstornă cerul, pământul și marea, va reveni la mai bune sentimente și va protege, ca mine, pe Romani, stăpânii lumii, gintă togată, (națiunea purtătoare de togă).....“

Pentru el dar nemişcarea sa este *gens togata*, neam purtător de togă, costum național.

Poetul Horatius în Ode. C. III 1. 5. v. 6-11), feliicită pe Augustul Octavian pentru reluarea stăgurilor militare de la Persi, cucerite de aceștia de la legiunile lui Crassus. Odată cu aceasta el își arăta și nemulțumirea sa sufletească, că soldații lui Crassus, care trăiau la Persi, vechi legionari, au uitat demnitatea lor de Romani, numele, toga și altarele sacre ale Vestei. Iată acel pasagiul:

..... „Et hostium,
Proh Curia, inversique mores!
Consenuit. socerorum in arvis
Sub rege Medo, Marsus et Appulus
Anciliorum, et nominis, et togae
Obtitus, aeternaeque Vestae“

„O curie! ce moravuri degenerate! și Marsus și Appulus a îmbătrânit în proprietățile socrilor inimici, sub un rege Med, uitători de altarele sacre, și de eternă Vesta, și de nume, și de togă.“

Uitători de zei, nume și togă: iată ce caracteriza pe un Roman.

Dacă ne fu dat să vedem *gens togata*, acum vom întâlni în Caesar, provinciile cu acest calificativ. (L. VIII. Commentariul de bello gallico. Cap. 52). Dăm aci acest pasagiul:

„Quum omnes. regiones Galliae togatae

Caesar percucurisset, summa cum celeritate ad exercitum Nemetocennam rediit; legionibusque et omnibus hibernis ad fines Trevirorum evocatis eo profectus est, ibique exercitum lustravit.“ și ceva mai departe;

„T. Labienum Galliae togatae praefecit, quo majore commendatione conciliaretur ad consultatus petitionem“.

Dăm aci traducerea;

Cesar, după ce a străbătut toate districtele *Galliei togate*, s'a reintors cât mai revede la armata în Nemetocena; și după ce a dat întâlnire tuturilor legiunilor din iernatice la hotarele Trevirilor, a plecat acolo și aci a trecut în revistă armata. El' incredință guvernământul *Galliei Togate* lui T. Labienum (sic) etc.

După cum se vede, e s'a dat provinciei Gallia Cisalpină, care fusese de curând romomisată, numele de togata, de la costumul cetățenilor sei.

Intr'un pasagiu din Apokolokyntosis. c. III, mult timp atribuit lui Seneca, vedem că se batjocorește apoteosa împăratului Claudius, și, între altele, găsim pasagiul:

„Sed Clotho: Ego mehercule, inquit, pusillum temporis adjicere illi volebam, dum hos pauculos, qui supersunt, civitate donaret. Constituerat enim omnes Graecos, Gallos, Hispanos, Britanos, togatos videre“.

„Dar Clotho dize: Eu, fără indoială, voi am să lăsa puțin timp, până când dedea dreptul de cetățenie acestor puțini care rămân. Căci el se hotărise ca să vadă *togați*, pe toți Grecii, Gallii, Ispanii și Britanii.“ . . .

Ultima frază, ne arată că Claudius usase prea liberal de dreptul de cetățenie, și de aceea autorul își arată ironia sa, fiind lovit în mândria de cetățean roman. Totuși, pe noi, ne interesază, afirmându-ne că toga era vestmântul oficial și național al Romanilor.

Dacă invingătorii întregii lumi antice, erau așa de exclusiviști în purtarea togei, apoi și ei aveau restricțiunile lor.

Bunióră; un cetățean roman, care se făcea vinovat de o crimă sau delict însemnat, suferind pedeapsa deportațiunei într'o insulă

și a interdicțiunei apei și a focului, perdea dreptul de a purta toga, uniforma cetățenească. Plinius Junior în Ep. IV. 11. ne aduce o mărturie precisă asupra acestei chestiuni. A lresându-se lui Munitianus, îi comunică că, voiajând în Sicilia, la Siracusa, a asistat la prima lecție de retorică a lui Valerius Licinianus, pe care l' găsește că e un orator foarte eloquent. Se știe, din alt autor, că Valerius Licinianus fusese acusat de incest cu o vestală, Cornelia. Judecându-se procesul, vestala fusese condamnată a fi îngropată de vie; iar pe Licinianus, împăratul Domițian l-a condamnat la deportațiune într'o insulă și la interdicția focului și apei.

În urmă, împăratul Cocceius Nerva îi reduse pedeapsa, permițându-i a locni în Sicilia. unde îl află Plinius.—Dăm aci pasagiul citat.

„Idem, quum graeco pallio amictus intrasset (carent enim togae jure, quibus aqua et igni interdictum est), postquam se composuit circumspexitque habitum suum: latine, inquit declamaturus sum.“

„El, pe când intrase înfășurat în pallium grecesc, (fiind-că togele lipsesc de drept celor cărora li s'a interzis apa și focul), după ce 'și-a aranjat ținuta și a privit în jurul costumului său, a dis: am să vorbesc în latinește.“

Resultă deci din pasagiul lui Plinius, că cetățeanul, roman care primea o astfel de pedeapsă, perdea dreptul de cetățenie și, odată cu el și cel de a purta toga, costumul oficial și național al Romanului.

Se știe că la Romani copiii, până la vârsta de 17 ani, când atingea etatea pubertăței, purtau și ei un veșmânt asemănător cu al bărbaților, numit *toga praetexta*. În tot timpul când copilul era impuber, purta la gât o bulă, agățată de un lanț, inodată la ceafă.—Motivul pentru care se introdusese asemenea *bullae*, sau medalióne, era, fiind-că amuletele sfințite din 'năuntru medalionului apărau pe purtător de bóla numită *ascium*, în românește de ochiul.

POEME IN PROZĂ

UN VIS URIT

(După o poezie populară germană)

Dămne, ce vis urit visat'am astă noapte!
Ce chin cumplit!..... Creștea în a noastră
grădină un rosmarin. De odată încă grădina
se prefăcu în țintirim, răzorul de flori era
un mormint!

Suflă un vânt ușor și rosmarinul își scu-
tură totă pedoba: flori și frunze căzură
molcom la pământ, așternând covor pe mor-
mint.

Intr'un pahar de aur eu florile adunam
să le strâng cu drag. Ce păcat! Paharul
imi scăpă din mâini și în mici tărâmi se
sparse la pământ! Atunci pare că am vâ-
dut eurgând mărgăritare și picături roșioare.
Speriată m'am trezit și suspinind m'am in-
trebat: Dămne, ce va fi însemnând visul?
Iubite, murit'ai ore!?. . . .

AICI, ACOLO

Albastru-î cerul de pare zugrăvit!...

Și î atâta sôre și miros de salcâm în-
florit, că dor de viață își cuprinde și su-
fletul și inima. O! nu vreau să mor pe așa
vreme!

Dămne, de ce lăsat'ai stîrșit pentru viața
noastră, sau dacă ai lăsat, de ce ne-o iei,
când totă făptura lumii e cuprinsă de viață
nouă?!.... Aste gânduri, mințea 'mî tră-
mântau, când înviorat de sôrele calde al
dimineței și îmbătat de parfumul salcâmi-
lor, păseam a lene, fără țintă hotărâtă. Văd
de o dată, apropiindu-se un convoi. Pe
un pat de lemn, sub alb lintoiu zăcea cor-
pul unui nevinovat lucrător italian ce își
pierduse viața printr'un accident

Tovarăși de muncă, de chinuri și nevoi,
'l duceau spre casa morței!.... Atunci încă
odată am simțit nemernicia vieței.

* * *

În anul în care copilul trebuia să impli-
nescă 17 ani, părinții alegeau ziua depunerii
praetextei. de ordinar se fixa la 17 Martie,
la serbătorea Liberalia. Atunci ténérul de-
punea înaintea zeului Lar al casei părintești,
toğa praetexta și *bullă*, cari erau semnele
impuertăței, și apoi lua *toğa virilis*, deven-
nind pber din acest moment.

Tot el aducea și un sacrificiu tutulor
zeilor domestici, după cari, însoțit de pă-
rinți, rude, sclavi și liberti, mergea de se
înscrisă în tribul sen. De acolo, se pornea cu
tot cortegiul la Capitoliu, unde se aduceau
noi sacrificii, de astă-dată zeilor superiori.
În fine, cortegiul se înturna acasă, unde se
dedea un banchet.

Cu ocazia îmbrăcării togei virile, se ri-
dica de cei bogati și unele monumente cu
inscripțiuni spre eternizarea acelei zile.

Ni s'a conservat o mulțime de monu-
mente de această natură, așa, spre exemplu
vom da aci unul din Orelli. Inscript. lati-
narum collectio No. 2601

L. RAGONIO. L. F. P. AP. TVSCEN
QVINTIANO. C I
OB. HONOREM
TOGAE. VIRILIS
VERECVNDINVS. SER.
DOMINO. OPTIMO.

Lucio Ragonio, Lucii filio, Papiria (tribu)
Tuscenio Quintiano, clarissimo juveni, ob
honorem togae virilis. Verecundinus servus
domino optimo.

Lui Lucius Ragonius Tuscenius Quintia-
nus, fiul lui Lucius Ragonius, din tribul
Papiria, în onoarea togei virile. Sclavul Ve-
recundinus prea bunului (său) stăpân.

Personagiul indicat în această inscripțiune
este un nobil, după cum se probează prin-
tr'un alt monument public, aflat în Wilmans.
Exempla inscriptionum latinarum No. 1195.

Din care rezultă că Ragonius a fost con-
sul pe timpul lui Commodus.

(va urma)

Virgiliu Andronescu

Depart, colo, sub cerul vecinic seninul frumoșei Italie, e pe o costă deal, ce privește spre mare, un sat. Căsuțele-s albe și strălucesc în lumină de soare, care se ridică falnic din tund de mare.

Uite, colo, sub cea boltă de viță sălbatecă e casa lui Pietro. Acolo stau părinții nevasta și copiii săi. Pietro, lucrător dibaciu a plecat departe să-și caute norocul și l'a găsit.

Și când scrie, scrisorile sale sunt citite cu lăcomie, de cei rămași acasă. Tote spun că-i bine, dar că dorul de ai săi îl mistue.

Mama chiamă copiii, îi sărută lung, se uită adânc în ochii lor negrii, mângăie bucele lor de eben, dór sunt imaginea vie a tatălui lor.... Când vine tata? mamă!... La toamnă, póte și mai curind, fiți numai cuminiți.

Și ochii lor mari se umplu de lacrimă, ca și cum răspunsul mamei nu i-ar fi mulțumit!

Și aci și acolo, natura e veselă și în splendore. Aici Pietro, a incheiat lumea sa personală, acolo speranță și dor nesfârșit?!..

Edgar

MAXIME ȘI CUGETĂRI

— Cei ce se luptă pentru libertate, se luptă pentru Dumnezeu.

Nicolae Bălcescu

— Omul este mare, nu prin al său nume. Naștere, avere; ci prin fapte bune.

— Ființele veninoase sunt nevoite a se țări, lipsite de facultatea de a sbura. (Elena).

Dem. Holintineanu

— Inima femeii este cuib d'amor și de o-travă.—

Și ea 'n lume ne e mamă și ne este și călău.

C. C. Bocalbaș (Liter. 1880 Fără titlu)

— Știința înțelepciunii nu în scannele trufașe și înalte, ci în capetele plecate și învățate, locușce.

Dem. Cantemir

— Focul face să fiarbă apa; dar apa stinge focul.

Nu încălzi pe un ingrat, te va stinge.

Carmen Sylva

— Trei lucruri nu au credință nici în cer, nici pe pământ; calul, pușca și femeia. De acestea trei să te ferești. (Cronic).

Miron Costin

— Ce e amorul?— E un lung prilej pentru durere.

M. Eminescu

— Une femme dit du bien des autres femmes parce-qu'elle est sûre qu'on ne la croira pas.

Julie Hajden

Românul e vioi, inteligent, se pricepe la orî-ce,—dar puțin lenș.

B. P. Hajden (Colom. I. Tr. 1878.)

— A critica este ușor; e greu a face măi bine. (Critice).

— Opera de artă, e un colț al naturii. văzut cât se póte de impersonal și exprimat printr'un temperament cât se póte de individual. (Critice).

T. Matiorescu

— Artă împuținéză natura, arta e născocită pentru cei ce aud și vėd pe sfert din câte natura le desfășoră înainte lor. (Trubadurnl).

Delavrancea

— Sufletul omului samănă cu o apă limpede și adâncă. In fundu-î se prevede și malul pământului și cerul ne stârșit.

A. D. Xenopol
Viran

CULEGERI POPULARE

Ircuri - Superstițiuni. — Dacă cucul nu cântă peste finele lui Aprilie, vara e secetă; iar dacă cîntă până'n Sân-Petru atunci toamna e bogată.

— Seara târziu de va eși stelele fără calea robilor, a doua zi e vreme urită sau plóie.

— Țăranul nu pleacă la drum fără a'și face cruce. Marția nu pornește de acasă nicăeri, până ce nu'î ese cine-va cu plin.

Descântec de strâns. — Gospodi pomirii, descântecul meu și al Maichi Precisti, de bun ajutor lui... să fie:

Un bon roșu la fereastră
Și... dórme'n casă,
Cu ușile încuiate
Și ferestrele astupate.
El pe coș s'a coborît
Și în patu-î s'a suit,
In coarne l-a luat
In sus l-a aruncat.
L-a strâns, l-a încleștat
L-a apucat l-a, încordat,
Și apoi l-a deochiat.

Măiculița Precista; plângînd l'a auzit, din gură l-a mîngăiat: taci... nu plînge, nu te tîngui, că eu pe scară de argint m'oi coborî, — cu trei dinți de dărac, cu trei dinți de pieptene, descleștînd, descordînd, — cósle de brațe, rinichi de mușchi, grumazu de spate (scuipă și suflă in tóte părțile)... Strânsule, spurcatule, încleștatule, inveninatule, deochiatule, apucatulule; din prejurul inimei, să fugi, să te duci;

Unde popa nu tócă,
Unde fata nu jócă,
Unde cocoșul nu cîntă
Unde móșea nu descântă.

Că acolo te așteptă:

Cu mese întinse,
Cu făclii aprinse,
Cu linguri de furat,
Cu blide de căpătat,
Strâns cu cină
De cu cină
Eși din piele
Rêul să se spele
Eși din virful nasului
Din țata obrazului.

Eși din inimă, eși din brațe, eși din țată: — să rămăie... luminat, ca argintul de curat, cum Maica Precista l-a lăsat.

Maică Precistă bătrână, să se prinză descântecul meu ca salcia la fântână și ca bușoiocul în grădină.

(Spus de Dina lui State, com. Mănăstireni jud. Vâlcea).

Tradițiunea locală a cuvîntului Cetățea

In județul Vâlcea, com. Surupatele, pe virul dealului Căinești, există o localitate ce se numește Cetățea.

De fapt, dacă s'ar urca cine-va acolo, n'ar găsi nimic ca să'î atragă atențiunea. Se spune însă de cei bătrâni, că acolo există o piatră mare, rămasă din timpuri uitate, unde fusese odată un sat.

Poporul adese ori înbrodește in jurul numelui unei localități, câte o tradițiune înflorată cu fel de fel de plâsmuirî. Am cercetat să vîd care este părerea bătrînilor asupra acestui nume și localității, — atențiunea fiindu-mi atrasă de relațiunea dată de d-l Alexandrescu in Dicționarul Geografic al județului Vâlcea.

M'am adresat la un veteran, octogenar, anume Moș Dinu Trandafir, care 'nî povesti ast-fel: „Să vezi dumnea-ta, acolo se zice că locuiau odată Draci, îmbrăcați cu cămeși lungi, albe ca laptele și care grăpau pământul de din vale unde'și semănau, e-

bucatele. Noptea să trăgeau în deal și câțiva păzeau de streaje sus, unde se chiamă Cetătea. Se întâmpla une-ori să vie niscai viezuri de cincî orî mai mari, din partea Oltului, cari stricau holdele și jefuiau totul. Ci că pe aici erau odinioară multe vii, de alea de vîrf de deal cum numai la Drăgășeanî se mai află, și prin luna lui Gustar, a eșit odată un cal infrinat și'nșelat cu totul în aur și cu n corn în frunte. Calul acesta era poșnași, s'a încurat prin tôte vile și holdele, stricând orî-ce găsea în cale.

Draci, cari locuiau acolo și cari păzeu locurile nu tocmai cum trebuia, fură pedepsiți să'și blesteme via și casa, să nu mai bea vin mustit și să nu mai vadă casă de locuit. Atunci bieții oameni aũ rinduit cu multă grijă străjeri de noapte, în virful cela de deal.

Aũ dus'o sërmanîi cum au putut, dar s'a întâmplat că Domnul de Rouë s'a luat la ceartă pentru un eleșteu de la câmp cu tartorul Dracilor. Pe la cântatul cocoșilor a treia oară, Domnul de Rouë s'a apropiat de pădurea din vale, și găvind strejari adormiți, a lăsat să cadă rouă pe ei și când aceștia se treziră buimăciți, fură omoriți de ostașii Domnului de Rouë.

Dracii cei-alți se supuseră și fură lăsați a trăi în deavalma cu aî din baltă, și părinții și nêmurile celor morți puseră o piatră în locul ce'l numim noi Cetătea. — Ei voiau să se ție minte că acolo după băta-lie a conăcit domnul de la baltă după ce le-a stricat șeanțul lor“.

* * *

Tradițiunea aceasta e foarte curioasă, însă pe lângă orî-ce adaos făcut de imaginația poporului, se vede cât de colo că trebuie să existe un adevăr istoric.

Se știe că'n Oltenia poporul Dac și-a păstrat numele sub acela de Drac, aflător orî de câte orî e vorba de ceva vechi sau tradițional despre ei.

Domnul de Rouë, după spusele poporului, nu este altul de cât Traian, memorisat de el în Troian și legat adesea orî de di-

ferite șeanțuri, movile, nămeți de zăpadă, etc., cari și înșusesc în grainul poporan acest nume. — Nu putem spune cu siguranță ce fusese în localitatea acesta; important însă este faptul, că numele de Cetătea, are origina romanică; de sigur păstrat prin grainul poporului.

E rindul filologilor și arheologilor să cerceteze.

(Culesse de)

VIRGILIU ANDRONESCU.

Legea naturală asupra heredității

(Atavism)

Pâna aprôpe în ultimii timpî mai tótă lumea credea că femeia nu jôcă de cât un rol secundar asupra procreațiunii, că dânsa nu pôte imprima sigiliul sêu copiilor ce procreiază; astă-zî nimenca nu se indoeșce și nu mai contestă acest fapt; femeia ca și bărbatul transmite copiilor sêi calitățile și defectele fizice, morale și intelectuale, deci ambele sexe au o importanță egală asupra actelor de generațiune.

Legea naturală a heredității asupra structurii externe, frapează fôrte mult pe orî și cine, auzim aprôpe șilnic repetându-se cuvintele că: cutare copil sêmănă perfect cu tatăl sêu, cu mama sa, sau că sêmănă cu fratele fară să semene cu părinții, sau ceva mai mult, auzim vorbindu-se despre cineva care nu sêmănă cu nici-unul din actuala familie, că acesta sêmănă perfect cu un bunic sau străbun al sêu; tôte acestea au întâit convingererea cercetătorilor, și mai mult așa că acum nu'l mai este permis nimênuî să se indoiască despre existența legii naturale în procreațiune; un lucru curios însă, mai toți comentatorii asupra acestui subiect sunt de acord și susțin că, un băiat de cele mai multe-orî când e mic sêmănă atît de mult cu mama sa, în cât îl pôte cunoște al cui e, cunoscându'pe pe mama sa și cu

incetul când a devenit adult, s'a transformat și are o asemănare perfectă cu tatăl său.

Acastă asemănare poate să fie mai mult sau mai puțin complectă, în cât de multe ori și cu greu s'ar putea preciza în ce consistă, de obicei se ține că are aerul de familie; câte-odată se recunoște foarte ușor după trăsurile feței, dintr'un defect fizic care îl are tata sau mama, sau nu' are nici unul din părinți, dar l'a avut un bunic; această asemănare mijlocită secundară, terțiară, etc. se numește „*atavism*“.

Atavismul nu se poate descrie destul de dezvoltat într'un articol de revistă, dar fiind-că este foarte important, cred că este de folos chiar, dacă vom cerceta pe scurt câte-va cazuri genealogice și în cari găsim atavismul după mai multe generațiuni.

S'a observat în unele familii europene în cari unul din ascendenți a fost african, și de mult dispăruse ori-ce asemănare cu aceștia, care n'a fost însă mirarea când după patru sau cinci generații s'a vădit că un nou născut are trăsuri și culórea moș strămoșului său. Un exemplu de acest fel ne dă Plutarque, și istorisește că, o damă grécă a dat naștere unui copil negru, bărbatul său a făcut plângere de necredința soției sale, care a fost condamnată la mórte pentru adulter, însă cercetându-se s'a descoperit că femeia descindea dintr'un Ethiopian, și că dânsa era a cincea generație. Plutarque ne mai dă și alte exemple de asemenea natură.

La Romani anume diformitățile s'a perpetuat din generație în generație, așa Pliniu, ne dă ca exemplu familia Lepide, în care 3 persoane aveau pleoapele ochilor diformate cu desăvârșire, și acest viciu de conformațiune, a urmat din generație în generație până la vr'o 3 sau 4 generații. Geoffroy Saint-Hilaire citează un nume Lambert care a fost tată a șase copii de sex masculin și toți șase la etatea de șase săptămâni au fost atinși de o bólă de piele care devenea solzósă ca a peștilor; din acești copii cinci au murit în vârstă fragedă, iar unul a trăit mult, care căsătorindu-se a transmis această

bólă și copuilor săi, care s'a perpetuat fără întrerupere până la a șasea generație.

Cred că sunt suficiente aceste exemple pentru ca să ne convingem că fie-care :asă umană, își conservă caracterul de asemănare din rasa ce descinde: Englezii, sunt în de obște cunoscuți că ei au dinții mari și lungi nas mare aquilin, iar pèrul capului blond.

Cu drept cuvânt s'a susținut însă că diformitățile ca: miopia, surdo-mutismul, orbirea, buza de sus a gurei despicate până și uitătura cruciș și stângacii sunt incontestabil din hereditate; și pentru a vedea și mai clar jocul naturei mai citez un caz foarte curios: O damă, a fost lovită la bărbie pe când era încă fetiță tinereă, după căsătoria sa, dete naștere unui copil care avea același semn (cicatricea), în aceeași formă și în același loc (la bărbie) întocmai ca și mama sa.

(Va urma)

SIR LIONEL

CARIERA DE LA CANARA

Incă îmi pare ca o v'ăd din marginea satului, ca o țidărie nou dărimată de curând. De aproape privirea 'mă deslușește mormanul incremenit de piatră, cu stânci enorme, crăpate, printre care furnică un potop de lume. Și oamenii aceștia îmi fac impresia unei clase desmoștenite, osindită la munca grea și sfâșietóre, pe când de vale bolnavii cad mereu cu'un șgomot sec de distrugere.

Intreb pe unul un Italian cu ochii mari albaștri, cât câștigă pe zi. Îmi răspunde blând, într'o limbă dulce, care n'o știu, dar o înțeleg fiind-că 'mă place.

— Trei lei pe zi.

Dar mi se plânge, că are nevastă bolnavă și doi copii mici. că e dator la băcan de când încetase lucrările.

Îi vorbesc de țeară, de răsăritul sòrelui pe unda marel, de nopțele senine și triste care ne place așa de mult, într'un colț de

tară, departe de sgomotul oraşului; dar nu'mi răspunde nimic şi în urmă ride, un ris puşin sarcastic, părănd că nu înţelege a vorbi de mare şi de cer când i-e fâme.

Cât e de grănică nesiguranţa zilei de mâine, cu o femeie bolnavă şi doi copii cu corpul zdrobit de munca continuă şi zilnică în piatra ameninşătoare, de dimineaţa până seara.

Şi în mine simt amintirea viselor din copilărie, un colţ umbros de ţară, o viaţă liniştită, într'un bordei pe unde să treacă o apă

Dar mărturisesc că n'am gândit nici odată la nesiguranţa zilei de mâine, ce-o să fac cu ce-o să mă hrănesc.

Iaşi şi vorbit de cer şi de mare dacă aş fi încercat o zi măcar din viaţa aceasta?

Ne place natura când suntem în praful oraşului, când n'am pătruns încă în adâncul ei, după cum ne place un lucru mai înainte de al poseda şi de al încerca.

Dar îl văd că şi strânge sculele, imi spune câte-va cuvinte şi mă trage la o parte.

Sub puterea dinamitei, stâncile se zdrobesc altele sar rotindu-se în aer ca ghiulele de tun, cad rostogolindu-se până jos, pe cind în aer se imprăştie un fum des c'un miros de puşionă. Apoi aerul se limpedeşte, lucrătorii se imprăştie iarăşi, lucrul începe din nou, oboşitor, trist, stîncile se prăvălesc mereu.

La dreapta, printr'un drum tăiat adinc, de-o parte şi de alta, dealurile se întind mereu, mormanele de piatră stratificate, unul peste altul, un şid înălţat de-o mină maestră nevădută. La margine două maşini, sfărîmă piatră necontenit c'un sgomot surd, mai departe lacul limpede şi neliniştit. Cu inecut mă depărtez. Cerul se întunecă puşin. De departe aud sunetul nesfîrşit al lucrătorilor, loviturile seci, glasul acesta sinistru de distrugere, plînsul unei clase întregi desmoştenite.

Nu, nici natura nu îmblindeşte lupta pentru viaţă, lupta acesta tristă şi continuă. Lupta la care ne sileşte fâmea. Ea rămîne acciaşi, o fracţie constantă din lume, o parte care va exista tot-deuna condamnată numai fiindcă e săracă.

I. G.

DUMNEZEIRE

Cuvânt gol, fără înţeles
Dar, sprijin unui gând slăbit,
De ne-credinţă te-ai isbit
În mintea omului ales.

Şi dac'odată ai domnit
Peste popóarele — copii
Să urzeşti vraja numai ştii
Puterea ta s'a nimicit

Iar astă-zi cei ce te-ai cules
De-ar mai trăi s'a simţi încă,
Cu-o intristare prea adencă
Ar avea idolul ales
Cuvânt gol, fără înţeles.

Al.

ŞTIRI MĂRUNTE

Vineri 21 Mai a avut loc tragerea lotăriei în folosul bibliotecii gimnasiului „Mircea cel Bătrân“ din Constanţa, autorisată de Onor. Minist. de Interne prin adresa No, 6463.

Tabloul în ulei a fost câştigat de Iosul No, 245 iar cel în pastele de No, 358. Avis pentru cei interesaţi.

Joi 20 Mai, întrunindu-se membrii cercului „Ovidiu“ în adunare generală, a procedat la alegerea comitetului administrativ al cercului, şi comisiunea pentru redactarea revistei, precum şi bibliotecii.

În comitet au fost aleşi: D-nii Dr. Col. Bălăceanu, Emil Flavian profesor, Fortun advocat, Voiculescu şi Tanta.

În comisiunea revistei d-nii profesori Virg. Andronescu, Gr. Mălinescu şi I. Petraru.

În comisiunea bibliotecii d-nii S. Simionescu şi Ilie Marinescu.

Frumoasa Serbare scolară, dată de institutul român de domnişoare la 8 Aprilie a produs neto 608 lei din care scăzându-se 194 cheltuelile a rămas în profitul cantinelor scolare suma de 414 lei.

ZET.

În numărul viitor vom începe a publica modificările introduse în statutele cercului literar «Ovidiu»

Una din modificările importante, admisă este și aceea: că pot deveni membri activi ai cercului literar, or-ce cetățean cu reședința în Constanța care se bucură de o bună reputație.

Ne place a crede că membrii corpului didactic al tuturilor școlilor din Constanța români, greci, bulgari, israeliți, turci, armeni catolici, francezi, germani, italieni, și protestanți se vor înscrie ca membri activi ai cercului literar «Ovidiu».

Literatura, științele și artele sunt cosmopolite iar nu numai naționale și cum în Constanța sunt intrinsece atâtea elemente străine, credem că cercul literar «Ovidiu» se va putea întruni și înfrăți spre folosul progresului pe tărâmul literar, științific, artistic.

Examenul anul acesta vor începe la gimnaziul local Mircea cel Bătrân la 5 Iunie se vor continua până la 22 Iunie.

POȘTA REDACȚIEI

T. Murgăritescu, Focșani. — Vă mulțumim v'am trimis toate numerile... nu uitați apelul nostru.

Societății studenților în farmacie, București. — Vă vom satisface cererea trimițându-vă întreaga colecție a revistei «Ovidiu» ce a apărut până în prezent.

N. Crăciunescu, Dir. poșt. București. — Aștept răspunsul... Ilic.

G. Pal... Tulcea. — Ai uitat cu totul cercul literar «Ovidiu» pentru care odată aveai atâta entuziasm... De ce?

T. Voicu, Cășla. Tulcea. — Trimite ce ai promis... ceva versuri primim bucuros.

M. A. Roman. — Îți trimit No. 16 al revistei... vezi de ce te-am rugat.

N. Const. Loco. De ce nu vii la cerc.

G. St. Loco. — Mult entuziasm, și iute față pierdut... De ce?

D. Emilian, Loco. — Treceți pe la Cercul literar «Ovidiu» veți fi satisfăcuți.

I. Iorgulescu, Mihăscu-Muscel. — Aduți aminte de mine. Ilic.

P. Savopulo, Gara Mătasar. — Știu că îți place literatura... îți trimit revista de aci înainte regulat.

Angheluș.

D-nei Smara. Mulțumiri pentru donațiune... așteptăm veisuri.

D-nu C. Badea, Tortoman. — Ce faci nu îți mai aduci aminte de... Rotaru.

D-nu Belizarie. Osman-facă. — Ce mai faci cu picioru? ți ai uitat sămi mai scrii.

Purea

D-nu Munt-R. R. Sărat. — Așteptăm articolul D-tră pentru numărul viitor.

Rog expediți până la 30 Iunie.

D-nu Gr. C. București. — Articolul trimis nu se poate publica, totuși încercați.

Ar fi mai nemerit ceva în genul didactic.

D-nu R. R. Pitești. — Mulțumim năstre... lucrarea însă e slabă.

Poemul se va publica într'unul din numerele viitoare.

Comisiunea aleasă de adunarea generală a Cercului Literar „Ovidiu” pentru relectarea Revistei, a încheiat convenție cu d-l M. Purea Librar și Tipograf din localitate, succesorul d-lui Dimitrie Nicolaescu, a vinde tuturor abonaților și cititorilor noștri, orî-ce mărfuri din magazinul D-sale, cu un scăzământ de 10%.

Deci orî cine se va prezenta cu bonul de mai jos la sus zisa librărie are dreptul a pretinde scăzământul convenit. Pentru d-nii Abonați e de ajuns chitanța de plata abonamentului.

În viitor vom face Onor. noștri abonați alte înlesniri și surprize.

Comisiunea

B O N
A.C. REVISTEI „OVIDIU” No. 16

ABONAMENTELE LA REVISTA „OVIDIU“

Pe un an țară	Lei 10.—	Pe 6 luni în străinătate	Lei 7.50
Pe un an în străinătate	15.—	Pe 3 luni în țară	3.—
Pe 6 luni în țară	5.—	Pe 3 luni în străinătate	5.—
Un număr		Bani 50	
Un număr vechi		Leu 1.—	

Pentru ori-ce tel de anunț inserat în revista „Ovidiu“ în spațiu de 10 linii, pe termen de o lună, se plătește 10 lei anticipativ. Pentru 3 luni 20 lei.

Rugăm pe onorații noștri cetitori, să bine-voiască a înainta abonamentul pe adresa D-lui Cassier al Cercul Literar „Ovidiu“, fiind cunoscute sacrificiile morale și materiale ce face Cercul pentru ridicarea nivelului de cultură în Dobrogea

Piața Independenței 40

Piața Independenței 40

**LIBRARIA ȘI TIPOGRAFIA
„ROMANA“**

**LEGATORIE DE CARTI
MARIN PUREA**

Succesorul D-lui D. NICOLAESCU

Deposit de Articole de **Librărie și Papetărie** de toate calitățile cu prețurile cele mai convenabile.

Atelierul de Tipografie asortat cu litere noi și având un personal suficient execută ori-ce lucrări de Imprimerie în cel mai scurt timp posibil și cu o deosebită acurateță.

Asemnea în ce privește **Legătoria de Cărți** aducând un maestru perfecționat în această branșă cum și materiale bune executăm ori-ce lucrări de cartonaje solid, elegant și efin.

Cărți poștale Ilustrate

Colecțiuni de cărți poștale ilustrate cu vederi și figuri, în plicuri cu 10 cărți poștale bine asortate bani 90.

În plicuri cu 20 cărți poștale 1.70

Deposit de Imprintate și Registre.— Asortat cu toate soiurile de imprimare și registre necesare Primăriilor Urbane și Rurale, Perceptorilor fiscali și comunali Parochiilor de Biserici, Școalelor, Judecătorilor de ocoale și comunale.—Cu prețuri foarte reduse.

Ori-ce comenzi se execută în 24 ore și se expediază în toată țara.